

İlgili Kanun / Madde
6356 S. STK/4,5

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2022/32
Karar No. 2022/1338
Tarihi: 27/01/2022

- İŞKOLU TESPİTİNDE BİRİM OLARAK İŞYERİNİN ALINACAĞI
- İŞKOLU TESPİTİNDE İŞYERİ TEKNİK AMACININ BELİRLEYİCİ OLACAĞI
- BİR DEN FAZLA TEKNİK AMACIN GERÇEKLEŞTİRİLDİĞİ İŞYERİNDE AĞIRLIKLI İŞİN NİTELİĞİNE GÖRE İŞKOLUNUN BELİRLENECEĞİ

ÖZETİ: İşkolu tespitinde birim olarak işyerinin esas alınacağı normatif düzenlemelerin tartışmasız bir sonucudur. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 2 nci maddesinin gerekçesinde, işyeri, teknik bir amaca, diğer bir deyişle mal ve hizmet üretimine yönelik ve değişik unsurlardan meydana gelen bir birim olarak belirtilmiştir. İşyerinin sınırlarının saptanmasında “işyerine bağlı yerler” ile “eklentiler” ve “araçların” bir birim kapsamında oldukları belirtildikten sonra özellikle bir işyerinin mal ve hizmet üretimi için ayrı bir alanı da kullanması halinde bunların tek işyeri mi yoksa birbirinden bağımsız işyerleri mi sayılacağı konusunda “amaçta birlik”, aynı teknik amaca bağlı olarak üretimde bulunma, nitelik yönünden bağlılık ile “yönetimde birlik”, aynı yönetim altında örgütlenmiş olma koşullarının aranacağı düzenlenmiştir.

İşyeri kavramının unsurları da nazara alındığında, teknik amaç doğrultusunda yapılan işin niteliğine göre işkolunun belirlenmesi gerektiği ifade edilebilir. Bununla birlikte, aynı işyerinde farklı nitelikte mal veya hizmet üretimlerinin söz konusu olması durumunda, birden fazla teknik amaç mevcut olabilir.

Bu ihtimalde, işyerinde yürütülen faaliyet kapsamındaki ağırlıklı işin niteliğine göre işkolunun tespit edilmesi gerekmektedir (ŞAHLANAN, Fevzi: Toplu İş Hukuku, İstanbul 2020, s.50; TUNCAY, A. Can/SAVAŞ KUTSAL, Burcu: Toplu İş Hukuku, İstanbul 2019, s.50).

DAVA: Taraflar arasında görülen dava sonucunda verilen kararın, temyizen incelenmesi davacı vekili tarafından istenilmekle, temyiz talebinin süresinde olduğu anlaşıldı. Dava dosyası için Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

Y A R G I T A Y K A R A R I

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; Çalışma Sosyal Güvenlik Bakanlığının 28.03.2018 tarih ve 30374 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2018/19 Karar no.lu işkolu tespiti kararında, Akçakoca Yolu Üzeri Çamköy Mevkii Düzce Belediyesi Şantiyesi Düzce adresindeki 1024206.081 SGK sicil numaralı işyerinde yapılan ağırlıklı işin doğal taşların kesme makineleri ile ihtiyaca uygun olarak kesilerek plaka şekline getirilmesi, plaka şeklindeki taşların istiflenmesi, istiflenen taşların satışa hazır hale getirilmesi işi olduğu gerekçesiyle yürütülen işlerin İşkolları Yönetmeliğinin 03 sıra no.lu “Madencilik ve taş ocakları” işkoluna, Çınardüzü Köyü Kuruluk Mevkii Merkez/Düzce adresindeki 1045993.081 SGK sicil numaralı işyerinde yapılan işin aynı adreste alt işveren olarak faaliyet gösteren Mikronize Mad. San. ve Tic. Ltd. Şti. işverenliğine verilen işin kontrol ve denetimi olduğu gerekçesiyle yürütülen işlerin İşkolları Yönetmeliği'nin 10 sıra numaralı “Ticaret, büro, eğitim ve güzel sanatlar” işkoluna girdiğini tespit edildiğini, davalı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın dava konusu işkolu tespit kararlarının 6356 sayılı Kanuna, 5393 sayılı Belediye Kanununa, İşkolları Yönetmeliğine ve Yargıtay kararlarına uygun olmadığını, Düzce Belediye Başkanlığı iştiraki olan İntaş İnş. Mad. Nak. Tur. Taah. Tic. ve San. A.Ş. işyerinde yürütülen işlerin tamamının 5393 sayılı Belediye Kanununda yer alan yasal düzenlemeler gereğince İşkolları Yönetmeliği'nin 20 no.lu “Genel İşler” işkoluna girdiğini, İntaş İnş. Mad. Nak. Tur. Taah. Tic. ve San. A.Ş.'nin Düzce Belediye Başkanlığı tarafından kurulduğunu, şirketin yönetim ve denetim yetkisinin Düzce Belediye Başkanlığına ait olduğunu, yerleşik Yargıtay içtihatlarının, niteliği gereği belediye hizmeti niteliğinde olan işlerin, doğrudan belediyeler ve iştirakleri tarafından yapılması ya da bunların dışında üçüncü kişiler tarafından yapılması halinde de söz konusu işlerin belediye hizmeti niteliğinin değişmeyeceği ve İşkolları Yönetmeliğinin 20 sıra numarasında bulunan “Genel İşler” işkoluna gireceği yönünde olduğunu ileri sürerek işkolu tespit kararının iptaline ve Düzce Belediye Başkanlığı şirketi İntaş İnş. Mad. Nak. Tur. Taah. Tic. ve San. A.Ş. işyerinde yürütülen asıl ve yardımcı işlerin tamamının

niteliği itibarıyla “Genel İşler” işkoluna girdiğinin tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Cevap veren davalılar, davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

İlk Derece Mahkemesi Kararının Özeti:

Mahkemece, davanın reddine karar verilmiştir.

İstinaf başvurusu:

İlk Derece Mahkemesinin kararına karşı, davacı vekili istinaf başvurusunda bulunmuştur.

Bölge Adliye Mahkemesi Kararının Özeti:

Bölge Adliye Mahkemesince, İlk Derece Mahkemesi kararının usul ve esas yönünden hukuka uygun olduğu gerekçesiyle istinaf başvurusunun esaslanmasına karar verilmiştir.

Temyiz:

Kararı, davacı vekili temyiz etmiştir.

Gerekçe:

Dava, 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 4 üncü ve 5 inci maddeleri kapsamında işkolu tespitine itiraz istemine ilişkindir.

İşkolu, toplu iş hukukumuzun en önemli kavramlarından biridir. 6356 sayılı Kanun'un 3 üncü maddesinin birinci fıkrası gereğince, sendikalar kuruldukları işkolunda faaliyette bulunurlar. Bu anlamda toplu iş hukukumuzda işkolu esasına göre sendikalaşma ilkesinin kabul edildiği ve işkolu kavramı ile sendikaların hukuki olarak faaliyet sınırlarının belirlendiği ifade edilebilir.

6356 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesinin birinci fıkrasına göre, işkolları, Kanuna ekli (1) sayılı cetvelde gösterilmiştir. Maddenin ikinci fıkrasına göre ise, bir işyerinde yürütülen asıl işe yardımcı işler de, asıl işin girdiği işkolundan sayılır. Yine aynı maddede, bir işkoluna giren işlerin neler olacağına, işçi ve işveren konfederasyonlarının görüşü alınarak ve uluslararası normlar göz önünde bulundurularak, yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiştir.

İşkolu tespiti ve bu tespite karşı dava açma hakkının düzenlendiği 6356 sayılı Kanun'un 5 inci maddesinin birinci fıkrası “Bir işyerinin girdiği işkolunun tespiti Bakanlıkça yapılır. Bakanlık, tespit ile ilgili kararını Resmî Gazete’de yayımlar. Bu tespite karşı ilgililer, kararın yayımından itibaren on beş gün içinde dava açabilir. Mahkeme iki ay içinde kararını verir. (Ek cümle: 12/10/2017- 7036/29 md.) Karar hakkında istinaf yoluna başvurulması hâlinde bölge adliye mahkemesi iki ay içinde kararını verir. (Değişik cümle: 12/10/2017-7036/29 md.) Bu karara karşı temyiz yoluna başvurulması hâlinde Yargıtay, uyuşmazlığı iki ay içinde kesin olarak karara bağlar.” şeklindedir.

İşkolu kavramı ile çalışma yaşamında benzer nitelikte olan faaliyet türleri gruplandırılmak suretiyle tasnif edilmektedir. Hukukumuzda, bu suretle oluşturulan işkolu sayısı yirmi olarak belirlenmiştir.

İşkolu tespitinde birim olarak işyerinin esas alınacağı normatif düzenlemelerin tartışmasız bir sonucudur. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 2 nci maddesinin gerekçesinde, işyeri, teknik bir amaca, diğer bir deyişle mal ve hizmet üretimine yönelik ve değişik unsurlardan meydana gelen bir birim olarak belirtilmiştir. İşyerinin sınırlarının saptanmasında “işyerine bağlı yerler” ile “eklentiler” ve “araçların” bir birim kapsamında oldukları belirtildikten sonra özellikle bir işyerinin mal ve hizmet üretimi için ayrı bir alanı da kullanması halinde bunların tek işyeri mi yoksa birbirinden bağımsız işyerleri mi sayılacağı konusunda “amaçta birlik”, aynı teknik amaca bağlı olarak üretimde bulunma, nitelik yönünden bağlılık ile “yönetimde birlik”, aynı yönetim altında örgütlenmiş olma koşullarının aranacağı düzenlenmiştir.

İşyeri kavramının unsurları da nazara alındığında, teknik amaç doğrultusunda yapılan işin niteliğine göre işkolunun belirlenmesi gerektiği ifade edilebilir. Bununla birlikte, aynı işyerinde farklı nitelikte mal veya hizmet üretimlerinin söz konusu olması durumunda, birden fazla teknik amaç mevcut olabilir. Bu ihtimalde, işyerinde yürütülen faaliyet kapsamındaki ağırlıklı işin niteliğine göre işkolunun tespit edilmesi gerekmektedir (ŞAHLANAN, Fevzi: Toplu İş Hukuku, İstanbul 2020, s.50; TUNCAY, A. Can/SAVAŞ KUTSAL, Burcu: Toplu İş Hukuku, İstanbul 2019, s.50).

Bu genel açıklamalar ışığında temyiz itirazlarının değerlendirilmesi gerekmektedir.

Somut uyuşmazlıkta; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından 28/03/2018 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 2018/19 sayılı karara göre “İntaş İnş. Mad. Nak. Tur. Taah. Tic. ve San. A.Ş.'de Bakanlığımızca yapılan incelemede; Çamköy Belediye Şantiyesi Akçakoca Yolu Üzeri Merkez/DÜZCE adresindeki 1024206.081 SGK sicil no'lu işyerinde yapılan ağırlıklı işin doğal taşların (mermer, granit, traverten, bazalt) kesme makineleri ile ihtiyaca uygun olarak kesilerek plaka şekline getirilmesi, plaka şeklindeki taşların istiflenmesi, istiflenen taşların satışa hazır hale getirilmesi olduğu, bu nedenle yapılan işlerin İşkolları Yönetmeliği'nin 03 sıra numaralı “Madencilik ve taş ocakları” işkolunda, Çınardüzü Köyü Kuruluk Mevkii Merkez/DÜZCE adresindeki 1045993.081 SGK sicil no'lu işyerinde yapılan işin aynı adreste alt işveren olarak faaliyet gösteren Mikronize Mad. San. ve Tic. Ltd. Şti. işverenliğine verilen işin kontrol ve denetimi olduğu, bu nedenle yapılan işlerin işkolları yönetmeliği'nin 10 sıra numaralı “Ticaret, büro, eğitim ve güzel sanatlar” işkolunda” yer aldığına dair işkolu tespit kararı verilmiştir.

Tespit konusu işyerlerinin ait olduğu işveren şirketin tek pay sahibinin Düzce Belediyesi olduğu ve buna göre şirketin 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 70 inci maddesi kapsamında belediye şirketi olduğu anlaşılmaktadır.

Bu noktada belirtmek gerekir ki işkolu tespitine konu işyerlerine ilişkin ayrı ayrı değerlendirme yapılması gerekmektedir.

1) (1045993) Sicil Numaralı İşyeri Bakımından

İşkolları Yönetmeliğine göre “Belediye hizmetleri” 20 sıra numaralı “Genel işler” işkoluna dahildir.

Diğer taraftan 5393 sayılı Kanun’un 70 inci maddesine göre ise “Belediye kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre şirket kurabilir.”

Açıklanan düzenlemeler karşısında belirtmek gerekir ki belediyelerin görev ve yetkileri kapsamında yer alan faaliyetlerin yürütülmesi durumunda gerek doğrudan belediyeye ait işyerleri gerekse belediye şirketlerine ait işyerlerinin “Genel işler” işkolunda yer aldığı kabulü gerekmektedir.

Dosya kapsamı, iş müfettişinin mahallinde yapmış olduğu tespit ve bilirkişi raporuna göre (1045993) sicil numaralı işyerinde maden mühendisi ve kantar memuru olmak üzere iki işçinin çalıştığı, bu iki işçinin dava dışı alt işveren olarak faaliyet gösteren Mikronize Mad. San. ve Tic. Ltd. Şti. işverenliğine verilen işin kontrol ve denetimi görevini icra ettiği anlaşılmaktadır.

Söz konusu işçiler kontrol ve denetim görevini belediyenin görev ve yetkisi kapsamında gerçekleştirdiğinden (1045993) sicil numaralı işyerinin “Genel işler” işkolunda yer aldığı açıktır. Bu itibarla, mahkemece (1045993) sicil numaralı işyeri bakımından davanın kabulüne karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesi isabetsizdir.

2) (1024206) Sicil Numaralı İşyeri Bakımından

(1024206) sicil numaralı işyerinde yürütülen faaliyete ilişkin bilirkişi raporundaki tespitler “...dışarıdan (Afyon/Bergama) gelen 20-30 ton ağırlığındaki büyük mermer/granit ve traverten blokların işlenerek/ebatlama yapılarak yarı mamul ve mamul haline getirdikleri ve bu ürünlerin yer döşemesinde kullanılmak üzere %80 belediyelere ve %20 piyasaya verdikleri...” şeklindedir.

İş müfettişi raporundaki tespitler ise “...işyerine blok şeklinde getirilen doğal taşların (mermer, granit, traverten, bazalt) kesme makineleri ile ihtiyaca uygun olarak kesilerek plaka şekline getirildiği, plaka şeklindeki taşların istiflendiği, istiflenen taşların satışa hazır hale getirildiği ayrıca parke taşı, hazır beton, kum ve mıcır üretiminin yapıldığı, üretim iş akışları şemalarının incelenmesinde işyerinin kırma-eleme-yıkama, hazır beton ve doğaltaş olmak üzere bölümlere ayrıldığı, işçilerin büyük çoğunlukla beton ve doğaltaş bölümlerinde çalıştıkları...” şeklindedir.

Belirtmek gerekir ki, (1024206) sicil numaralı işyerinde imal edilen ürünlerin ne kadarının Düzce Belediyesi tarafından kullanıldığı dosya içeriğinden anlaşılamadığından, mahkemece yapılan araştırma eksik ve hüküm kurmaya yeterli bulunmamaktadır.

Açıklanan maddi ve hukuki olgular karşısında, işkolu tespit tarihi olan 28/03/2018 tarihinden önceki dönemde (1024206) sicil numaralı işyerine ilişkin mali ve ticari kayıtlar getirilmeli, bu işyerinde imal edilen ürünlerin miktarı ile ürünlerin satıldığı gerçek ve tüzel kişiler somut ve denetime elverişli şekilde

belirlenmeli, ürünlerin hangi oranda Düzce Belediyesi tarafından kullanıldığı tespit edilmeli, belirtilen hususların tespiti için mali müşavir bilirkişi de dahil edilerek daha önce rapor tanzim eden bilirkişi kurulundan ek rapor alınmalı ve oluşacak sonuca göre değerlendirme yapılmalıdır.

Anılan hususlar gözetilmeksizin, eksik inceleme sonucunda İlk Derece Mahkemesince yazılı şekilde hüküm tesisi ve bu karara karşı yapılan istinaf başvurularının esastan reddi kararı hatalı olup, bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç:

Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının ORTADAN KALDIRILMASINA, İlk Derece Mahkemesi kararının yukarıda yazılı sebeplerden dolayı BOZULMASINA, dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine, peşin alınan temyiz karar harcının istek halinde ilgilie iadesine, 27/01/2022 tarihinde oy birliği ile kesin olarak karar verildi.